Б. П. ГРОМОВИК ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6459-6021>), д-р фарм. наук, проф.,

О. Б. ПАНЬКЕВИЧ ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-1702-8689>),

Г. І. БІЛУЩАК ² (<https://orcid.org/0000-0002-1226-8050>), канд. фіз.-мат. наук, доцент

¹ Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

² Національний університет «Львівська політехніка»

САМОРЕГУЛЮВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ОПІНІЯ ПРОВІЗОРІВ І ФАРМАЦЕВТІВ

Ключові слова: саморегулювання, фармацевтична організація, фармацевтична діяльність, провізор, фармацевт, соціологічне дослідження

В. Р. HROMOVYK ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6459-6021>),

О. В. PANKEVYCH ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-1702-8689>),

Г. І. BILUSHCHAK ² (<https://orcid.org/0000-0002-1226-8050>)

¹ Danylo Halytsky Lviv National Medical University

² Lviv Polytechnic National University

SELF-REGULATION OF PHARMACEUTICAL ACTIVITY IN UKRAINE: OPINION OF PHARMACISTS AND PHARMACY TECHNICIANS

Key words: self-regulation, pharmaceutical organizations, pharmaceutical activity, pharmacist, pharmacy technician, sociological research

Належне функціонування фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я є вкрай важливим для будь-якої держави світу у звичайних умовах, а в період спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, це є питанням національної безпеки [1].

Реалізація завдань, що визначені Державною стратегією реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 р. та відповідають Цілям сталого розвитку на 2016–2030 рр., затвердженим у вересні 2015 р. Порядком денним в галузі розвитку на Саміті Організації Об'єднаних Націй [2], можлива лише за умов побудови інституту саморегулювання фармацевтичної діяльності (СРФД) та подальшого налагодження ефективної взаємодії органів державної влади із саморегулювальними фармацевтичними організаціями (СРФО).

Говорячи про вплив неурядових організацій на державно-владні рішення, слід враховувати, що участь інститутів громадянського суспільства в розробленні державної політики можлива лише за умов відкритості, публічності, прозорості державної влади [3]. Таким чином, зрозуміло, що для такої взаємодії необхідна політична воля з боку держави, проте є й інша сторона цієї проблеми – індиферентний професійний світогляд та недостатня умотивованість значної частини фармацевтичних фахівців (ФФ) до роботи у СРФО на волонтерських засадах.

Результати опрацювання джерел наукової літератури свідчать, що різними аспектами становлення СРФД в Україні займалися ряд вітчизняних дослідників [4–7]. Попри те залишається низка малодосліджуваних і дискусійних питань, які потребують подальших розвідок. Зокрема, це стосується ставлення ФФ до СРФД. Саме тому, **метою** цього дослідження було вивчення думки як провізорів, так і фармацевтів щодо розуміння сутності та необхідності впровадження СРФД в Україні, їх готовності стати членами СРФО.

Матеріали та методи дослідження

Для вирішення поставленої мети було використано методи: анкетування, математичної статистики, узагальнення та інтерпретації результатів. Об'єктом дослідження були ФФ різних фармацевтичних організацій. Дослідження проводили у період із

жовтня до грудня (включно) 2018 р. Для зв'язку з цільовою аудиторією застосовано паперові анкети, які поширювали анонімно серед учасників регіональних фармацевтичних науково-практичних конференцій, слухачів системи післядипломної фармацевтичної освіти, а також шляхом розсилки аптечним мережам і регіональним відділенням діючих фармацевтичних громадських організацій.

Первинними даними слугували 894 анкети, з яких відібрано та опрацьовано 827 якісно заповнених анкет. За спрощеною формулою обчислення простої ймовірнісної вибірки ($P = 0,954$) для генеральної сукупності понад 5 тис. одиниць (число ФФ, що працюють лише в аптеках, становить 48 200 осіб [8]):

$$n = 1 / \Delta^2,$$

де n – обсяг вибіркової сукупності, Δ – частка заданої похибки вибірки [9], гранична її похибка у випадку 827 ФФ становить $\pm 3,5\%$, тобто одержані результати опитування показують досліджувану дійсність у межах звичайної міри надійності ($\Delta = 3\text{--}10\%$) [10].

Респонденти представляли більшість (16 із 25) контрольованих урядом України регіонів. За статевою ознакою жінок було 90,9%, чоловіків – 9,1%. Наймолодшому респонденту – 21 рік, найстаршому – 74 роки. Більш як дві п'ятих опитаних (41,4%) представляла вікову категорію 26–35 років. Фармацевтичний стаж опитаних осіб характеризується наступним чином: 1) до 5 років – 30,6%; 2) від 6 до 10 років – 20,7%; 3) від 11 до 20 років – 27,2%; 4) понад 20 років – 21,5%. Більшість учасників (69,4%) – ФФ, фармацевтичний стаж яких становив 6 років і вище, що дає підстави вважати отриману інформацію об'єктивною, позаяк саме ця група респондентів є фахово достатньо досвідченою. При цьому важливою є наявність серед опитаних майже третини ФФ зі стажем роботи за спеціальністю до 5 років, тобто тих, які не мають достатнього фахового досвіду, але у яких у процесі свідомого та активно-рефлексивного набуття професії типу «людина–людина» формується новий погляд на соціальні та професійні потреби.

Серед опитаних 67,1% провізорів і 32,9% фармацевтів. У межах цих двох груп проводили порівняльне вивчення думок щодо СРФД. Для визначення статистичної значущості їх відповідей використано коефіцієнт конкордації Кендалла W [11], отримані значення якого вказують на незначні відмінності стосовно помітної узгодженості експертів в обох групах: $W_{\text{провізори}} = 0,39$; $W_{\text{фармацевти}} = 0,44$.

Результати дослідження та обговорення

Аналіз результатів опитування свідчить, що спільним для обох груп респондентів є вкрай низький рівень ознайомленості респондентів із засадничими принципами саморегулювання окремих ринків: 17,7% серед провізорів та 15,1% серед фармацевтів (рис. 1, а). При цьому вражає майже однотайний високий рівень тих респондентів, що не знають або не визначилися з цього питання (понад чотирьох п'ятих опитаних обох груп).

Попри це, також майже однотайна опінія респондентів у ставленні до можливості СРФД, зокрема: 38,2% провізорів і 36,8% фармацевтів позитивно її оцінюють (рис. 1, б). Проте майже такий самий відсоток представників відповідних груп опитаних має негативне бачення цього процесу на фоні майже однієї п'ятої провізорів і більш як однієї четвертої фармацевтів, які не змогли висловитися з цього питання.

Як видно з даних таблиці, лише 14,0% провізорів та 16,2% фармацевтів повністю підтримують положення, за якого СРФД має бути обов'язковим для всіх суб'єктів ринку. При цьому по третині опитаних обох груп переважно підтримують та наскільки підтримують, настільки ж і не підтримують. Відрадно, що менше однієї п'ятої респондентів переважно і повністю не підтримують.

а) ознайомленість із засадничими принципами саморегулювання

б) ставлення до можливості саморегулювання фармацевтичної діяльності

Рис. 1. Результати вивчення засадничих питань саморегулювання фармацевтичної діяльності (у %):
зовнішнє кільце – провізори, внутрішнє – фармацевти

Щодо членства у СРФО, то простежуються схожі тенденції у відповідях обох груп респондентів, позаяк майже дві третіх із них (64,2% провізорів і 62,9% фармацевтів) вважає, що таке право може бути лише у ФФ. Проте, понад п'ята частина опитаних (22,3% і 21,0% представників відповідних груп) вбачають доцільність членства всіх працівників фармацевтичної організації незалежно від наявності фармацевтичної освіти. Проте менш як п'ята частина опитаних обох груп (13,2% провізорів і 16,1% фармацевтів) не визначилися з цього питання.

Т а б л и ц я

Результати вивчення думок фармацевтичних фахівців щодо обов'язковості саморегулювання фармацевтичної діяльності та членства у саморегулювних фармацевтичних організаціях

Варіанти відповіді	Частка, %	
	провізори	фармацевти
<i>СРФД має бути обов'язковим для всіх суб'єктів ринку</i>		
Повністю підтримую	14,0	16,2
Переважно підтримую	37,3	32,3
Наскільки підтримую, настільки ж не підтримую	36,6	35,3
Переважно не підтримую	7,6	9,2
Повністю не підтримую	4,5	7,0
<i>Членом СРФО мають бути</i>		
Лише провізори і фармацевти	64,5	62,9
Усі працівники фармацевтичної організації незалежно від наявності фармацевтичної освіти	22,3	21,0
Не знаю	13,2	16,1

Насамкінець, майже одностайною є opinія представників двох груп респондентів щодо членства у СРФО. Так, 25,4% провізорів і 21,3% фармацевтів членами СРФО готові стати добровільно, 33,3% і 33,8% відповідно – тоді, коли членство стане обов'язковим, а решта (понад двох п'ятих) – не визначилися з відповіддю на дане питання (рис. 2).

Рис. 2. Ставлення респондентів до членства у саморегулювних фармацевтичних організаціях, у %

У розвинених країнах світу СРФД вже кілька десятиліть є невіддільною складовою належного функціонування фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я [12]. Питання СРФД визначається також проектом Закону України «Про самоврядування медичних професій» [13]. Проте для впровадження СРФД в Україні, як вказують результати нашого опитування, необхідна широка підтримка цієї ідеї в професійному середовищі та контактних аудиторій, які наділені контрольними функціями, та тих, які не мають таких функцій. Однак для прийняття того чи іншого рішення ФФ мають, як мінімум, усвідомлювати сутність процесу саморегулювання. Таким чином, на сучасному етапі розвитку українського суспільства, актуальною є пропаганда цінностей громадянського суспільства, яка дасть змогу всім громадянам, у т. ч. ФФ, усвідомити необхідність трансформації загальнолюдських цінностей відповідно до суспільних процесів і розвитку нашого суспільства.

Висновки

1. На підставі опрацювання результатів анкетного опитування 827 ФФ України, серед яких було 67,1% провізорів і 32,9% фармацевтів, виявлено схожість думок обох груп респондентів стосовно їх ознайомленості зі засадничими принципами саморегулювання окремих ринків, ставлення до можливості та обов'язковості СРФД, членства у СРФО та відношення до цього членства. При цьому встановлено недостатнє їх розуміння сутності та необхідності впровадження СРФД.

2. Зважаючи на розвиток СРФД у розвинутих державах та його ймовірне забезпечення на законодавчому рівні України, показано необхідність популяризації ідеї СРФД серед ФФ та контактних аудиторій, які наділені контрольними функціями, та тих, які не мають таких функцій.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, що може нанести шкоду неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, комерційної або громадської організації.

Список використаної літератури

1. Указ Президента України від 13. 03. 2020 р. № 87/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 березня 2020 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS CoV-2»». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87/2020#n2>
2. Постанова КМ України від 05. 12. 2018 р. № 1022 «Про затвердження Державної стратегії реалізації державної політики забезпечення населення лікарськими засобами на період до 2025 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018-%D0%BF#Text>
3. Балуца І. В. Форми взаємодії неурядових організацій з органами публічного управління // Теорія та практика державного управління. – 2017. – № 1 (56). – С. 1–6. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-1/doc/1/07.pdf>
4. Унгурия Л. М. Роль общественных организаций и субъектов хозяйствования в саморегулировании фармацевтической практики в Украине // Вестник ЮКГФА. – 2014. – № 2. – С. 19–25. URL: <https://docplayer.ru/65834943-Vestnik-of-the-south-kazakhstan-state-pharmaceutical-academy-republican-scientific-journal.html>
5. Унгурия Л. М. Саморегулювання національної фармацевтичної практики: результати пілотного дослідження / Сучасні тенденції у медичних та фармацевтичних науках: матер. міжнар. наук.–практ. конф. – К.: Київський медичний науковий центр, 2014. – С. 125–126. URL: <https://nmapo.edu.ua/zagruzka/DrAr/ArUnguryan.pdf>
6. Сушарина І. В., Немченко А. С., Хоменко В. М. Визначення пріоритетних напрямків удосконалення державного та суспільного регулювання у фармації // Фарм. часопис. – 2017. – № 1. – С. 38–44. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2017.1.7529>
7. Сушарина І. В., Немченко А. С., Хоменко В. М. Оцінювання ефективності діяльності фармацевтичних громадських організацій із використанням анкетного опитування фахівців // Фармац. журн. – 2017. – № 1. – С. 11–19. URL: <https://pharmj.org.ua/index.php/journal/article/view/46/43>
8. Практична фармація. URL: <https://www.facebook.com/groups/303252657278677/permalink/525329025071038/>
9. Паніотто В. І., Максименко В. С., Харченко Н. М. Статистичний аналіз соціологічних даних: монографія. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – С. 181. URL: https://courses.prometheus.org.ua/assets/courseware/005ec5f0a6cb16b17f9788acae507096/c4x/IRF/SOC101/asset/Paniotto__Maksymenko__Kharchenko.PDF
10. Вибірка, її розмір і структура. URL: <http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/25-kurs-marketinga/493-2011-01-19-19-44-00.html>
11. Яшкіна О. І. Статистичні інструменти визначення узгодженості думок експертів в маркетингових дослідженнях // Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». – 2013. – № 10. – С. 442–449. URL: http://nbuv.gov.ua/JURN/evntukpi_2013_10_74
12. March Raymond J. Self-Regulation in the US Pharmaceutical Market. – Dissertation: PhD. – Texas Tech University, Lubbock, TX, 2017. – 113 p. URL: <https://ttu-ir.tdl.org/bitstream/handle/2346/72635/MARCH-DISSERTATION-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
13. Проект Закону про самоврядування медичних професій в Україні. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69359

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrayiny № 87/2020 vid 13. 03. 2020 r. «Pro rishennya Rady nacionalnoyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 13 bereznia 2020 roku «Pro nevidkladni zahody shhodo zabezpechennya nacionalnoyi bezpekyv umovax spalaxu gostroyi respiratornoyi xvoroby COVID-19, sprychy neno yi koronavirusom SARS CoV-2»». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87/2020#n2>
2. Postanova KM Ukrainy' vid 5 grudnya 2018 r. № 1022 «Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi strategiyi realizatsiyi derzhavnoyi polity'ky' zabezpechennya naselennya likars'ky'my' zasobamy' na period do 2025 roku». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1022-2018-%D0%BF#Text>
3. Baluta I. V. Formy vzayemodiyi neuryadovyx organizacij z organamy publichnogo upravlinnya // Teoriya ta praktyka derzhavnogo upravlinnya. – 2017. – № 1 (56). – S. 1–6. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-1/doc/1/07.pdf>
4. Unhurian L. M. Rol obshchestvennyh organizacij i subektov hozyajstvovaniya v samoregulirovani farmaceuticheskoy praktiki v Ukraine // Vestnik YuKGFA. – 2014. – № 2. – S. 19–25. URL: <https://docplayer.ru/65834943-Vestnik-of-the-south-kazakhstan-state-pharmaceutical-academy-republican-scientific-journal.html>
5. Unhurian L. M. Samoregulyuvannya nacionalnoyi farmaceutychnoyi praktyky: rezultaty pilotnogo doslidzhennya / Suchasni tendenciyi u medychnyx ta farmaceutychnyx naukax: mater. mizhnar. nauk.–prakt. konf. – K.: Kyivskyj medychnyj naukovyj centr, 2014. – S. 125–126. URL: <https://nmapo.edu.ua/zagruzka/DrAr/ArUnguryan.pdf>
6. Susharyna I. V., Nemchenko A. S., Khomenko V. M. Vyznachennya priorytetnyx napryamkiv udoskonalennya derzhavnogo ta suspilnogo reguluyuvannya u farmaciyi // Farm. chasopys. – 2017. – № 1. – S. 38–44. <https://doi.org/10.11603/2312-0967.2017.1.7529>
7. Susharyna I. V., Nemchenko A. S., Khomenko V. M. Ocinyuvannya efektyvnosti diyalnosti farmaceutychnyx gromadskyx organizacij z vykorystannyam anketnogo opytuvannya faxivciv // Farm. zhurn. – 2017. – № 1. – S. 11–19. URL: <https://pharmj.org.ua/index.php/journal/article/view/46/43>

8. Vybirkа, yii rozmir i struktura. – URL: <http://marketing-helping.com/konspekti-lekcz/25-kurs-marketing-ga/493-2011-01-19-19-44-00.html>.

9. Praktychna farmatsiia. URL: <https://www.facebook.com/groups/303252657278677/permalink/525329025071038/>

10. Paniotto V. I., Maksymenko V. S., Kharchenko N. M. Statystychnyi analiz sotsiolohichnykh danykh: monohrafiia. – Kyiv: Vydavnychiy dim «KM Akademii», 2004. – S. 181. URL: https://courses.prometheus.org.ua/assets/courseware/005ec5f0aebc16b17f9788acae507096/c4x/IRF/SOC101/asset/Paniotto___Maksymenko_Kharchenko.PDF

11. Yashkina O. I. Statystychni instrumenty vyznachennya uzgodzhenosti dumok ekspertiv v marketyngovy`x doslidzhennyax // Ekonomichny`j visnyk NTUU «Kyivskyj politexnichnyj instytut». – 2013. – № 10. – S. 442–449. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2013_10_74

12. March, Raymond J. Self-Regulation in the US Pharmaceutical Market. – Dissertation: PhD. – Texas Tech University, Lubbock, TX, 2017. – 113 p. URL: <https://ttu-ir.tdl.org/bitstream/handle/2346/72635/MARCH-DISSERTATION-2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

13. Proyeckt Zakonu pro samovryaduvannya medychnyx profesij v Ukraini. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69359

Надійшла до редакції 13 серпня 2020 р.

Прийнято до друку 25 серпня 2020 р.

Б. П. Громовик ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6459-6021>),

О. Б. Панькевич ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-1702-8689>),

Г. І. Білушак ² (<https://orcid.org/0000-0002-1226-8050>)

¹ Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

² Національний університет «Львівська політехніка»

САМОРЕГУЛЮВАННЯ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ОПІНІЯ ПРОВІЗОРІВ І ФАРМАЦЕВТІВ

Ключові слова: саморегулювання, фармацевтична організація, фармацевтична діяльність, провізор, фармацевт, соціологічне дослідження

АНОТАЦІЯ

Цілі сталого розвитку на 2016–2030 рр., затверджені у вересні 2015 р. на Саміті Організації Об'єднаних Націй, можливі лише за умови побудови інституту саморегулювання фармацевтичної діяльності та подальшого налагодження ефективної взаємодії органів державної влади із саморегулювними фармацевтичними організаціями. Результати опрацювання джерел наукової літератури свідчать, що різними аспектами становлення саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні займалися ряд вітчизняних дослідників. Попри те залишається низка малодосліджуваних і дискусійних питань, які потребують подальших досліджень.

Метою роботи було вивчення думки як провізорів, так і фармацевтів щодо розуміння сутності та необхідності впровадження саморегулювання фармацевтичної діяльності в Україні, їх готовності стати членами саморегулювних фармацевтичних організацій.

Для вирішення поставленої мети було використано методи: анкетування, математичної статистики, узагальнення та інтерпретації результатів. Первинними даними слугували 894 анкети, з яких відібрано та опрацьовано 827 якісно заповнених анкет очно-заочного опитування, що проводили у більшості (16 із 25) контрольованих урядом України регіонів.

На підставі опрацювання результатів анкетного опитування фармацевтичних фахівців, серед яких було 67,1% провізорів і 32,9% фармацевтів, встановлено вкрай низький рівень ознайомленості респондентів зі засадничими принципами саморегулювання окремих ринків: 17,7% серед провізорів та 15,1% серед фармацевтів. Попри те, 38,2% опитаних провізорів та 36,8% інших респондентів позитивно ставляться до можливості саморегулювання фармацевтичної діяльності, принцип обов'язковості якого для всіх суб'єктів ринку повністю підтримали 14,0% провізорів та 16,2% фармацевтів. Натомість, майже дві треті опитаних (64,5% і 62,9% представників відповідних груп) вважають, що лише провізори та фармацевти мають бути членами саморегулювних фармацевтичних організацій, а 25,4% провізорів і 21,3% фармацевтів готові добровільно стати їх членами.

Таким чином, виявлено схожість думок обох груп фармацевтичних фахівців стосовно їх ознайомленості зі засадничими принципами саморегулювання окремих ринків, ставлення до можливості та обов'язковості саморегулювання фармацевтичної діяльності, членства у саморегулювних фармацевтичних організаціях та відношення до цього членства. При цьому встановлено недостатнє їх розуміння сутності та необхідності впровадження саморегулювання фармацевтичної діяльності. Зважаючи на розвиток саморегулювання фармацевтичної діяльності у розвинутих державах та його ймовірне забезпечення на законодавчому рівні України, показано необхідність популяризації ідеї саморегулювання фармацевтичної діяльності серед фармацевтичних фахівців та контактних аудиторій, які наділені контрольними функціями, та тих, які не мають таких функцій.

Б. П. Громовик ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6459-6021>),
О. Б. Панькевич ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-1702-8689>),
Г. И. Билущак ² (<https://orcid.org/0000-0002-1226-8050>)

¹ Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого

² Национальный университет «Львовская политехника»

САМОРЕГУЛИРОВАНИЕ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ: МНЕНИЯ ПРО- ВИЗОРОВ И ФАРМАЦЕВТОВ

Ключевые слова: саморегулирование, фармацевтическая организация, фармацевтическая деятельность, провизор, фармацевт, социологическое исследование

АННОТАЦИЯ

Цели устойчивого развития на 2016–2030 гг., утвержденные в сентябре 2015 г. на Саммите Организации Объединенных Наций, возможны только при условии построения института саморегулирования фармацевтической деятельности и дальнейшего налаживания эффективного взаимодействия органов государственной власти с саморегулируемыми фармацевтическими организациями. Результаты изучения источников научной литературы свидетельствуют, что различными аспектами становления саморегулирования фармацевтической деятельности в Украине занимались ряд отечественных исследователей. Несмотря на это, остается ряд малоисследованных и дискуссионных вопросов, требующих дальнейших исследований.

Целью работы было изучение мнения как провизоров, так и фармацевтов по поводу пониманию сущности и необходимости внедрения саморегулирования фармацевтической деятельности в Украине, их готовности стать членами саморегулируемых фармацевтических организаций.

Для достижения поставленной цели были использованы методы: анкетирования, математической статистики, обобщения и интерпретации результатов. Первичными данными служили 894 анкеты, из которых отобраны и обработаны 827 качественно заполненных анкет очно-заочного опроса, проведенного в большинстве (16 из 25) контролируемых правительством Украины регионов.

На основании обработки результатов анкетного опроса фармацевтических специалистов, среди которых было 67,1% провизоров и 32,9% фармацевтов, установлен крайне низкий уровень осведомленности респондентов с основополагающими принципами саморегулирования отдельных рынков: 17,7% среди провизоров и 15,1% среди фармацевтов. Несмотря на это, 38,2% опрошенных провизоров и 36,8% других респондентов положительно относятся к возможности саморегулирования фармацевтической деятельности, принцип обязательности которого для всех субъектов рынка полностью поддержали 14,0% провизоров и 16,2% фармацевтов. Зато, почти две трети опрошенных (64,5% и 62,9% представителей соответствующих групп) считают, что только провизоры и фармацевты должны быть членами саморегулируемых фармацевтических организаций, а 25,4% провизоров и 21,3% фармацевтов готовы добровольно стать их членами.

Таким образом, обнаружено сходство мнений обеих групп фармацевтических специалистов относительно их осведомленности с основополагающими принципами саморегулирования отдельных рынков, отношения к возможности и обязательности саморегулирования фармацевтической деятельности, членства в саморегулируемых фармацевтических организациях и сопричастности к этому членству. При этом установлено недостаточное их понимание сущности и необходимости внедрения саморегулирования фармацевтической деятельности. Смотря на развитие саморегулирования фармацевтической деятельности в развитых государствах и его вероятное обеспечение на законодательном уровне Украины, показана необходимость популяризации идеи саморегулирования фармацевтической деятельности среди фармацевтических специалистов и контактных аудиторий, наделенных контрольными функциями, и тех, которые не имеют таких функций.

B. P. Hromovyk ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6459-6021>),
O. B. Pankevych ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-1702-8689>),
G. I. Bilushchak ² (<https://orcid.org/0000-0002-1226-8050>)

¹ Danylo Halytsky Lviv National Medical University

² Lviv Polytechnic National University

SELF-REGULATION OF PHARMACEUTICAL ACTIVITY IN UKRAINE: OPINION OF PHARMACISTS AND PHARMACY TECHNICIANS

Key words: self-regulation, pharmaceutical organization, pharmaceutical activity, pharmacist, pharmacy technician, sociological research

ABSTRACT

The Sustainable Development Goals for 2016–2030, approved in September 2015 at the United Nations Summit, are possible only if the institution of self-regulation of pharmaceutical activities (SRFD) is built and further effective cooperation of public authorities with self-regulatory pharmaceutical organizations (SRPhO). The results of the study of sources of scientific literature show that various aspects of the formation of SRPhA in Ukraine have been studied by a number of domestic researchers. Despite this, a number of little-studied and debatable issues remain that require further research.

The aim of the work was to study the opinion of pharmacists and pharmacy technicians on the understanding of the essence and necessity of introducing SRPhA in Ukraine, their readiness to become members of SRPhO.

To reach this goal, the following methods were used: questionnaires, mathematical statistics, generalization and interpretation of results. The primary data were taken from 894 questionnaires, 827 of qualitatively completed face-to-face and part-time questionnaires were selected and processed, they were conducted in the majority (16 out of 25) of regions controlled by the Government of Ukraine.

According to the results of a questionnaire survey of pharmaceutical specialists (PhS), including 67.1% of pharmacists and 32.9% of pharmacy technicians, the respondents' level of acquaintance with the basic principles of self-regulation of certain markets is extremely low: 17.7% among pharmacists and 15.1% among pharmacy technicians. Nevertheless, 38.2% of the surveyed pharmacists and 36.8% of other respondents have a positive attitude to the possibility of SRPhA, the principle of obligation of which for all market participants was fully supported by 14.0% of pharmacists and 16.2% of pharmacy technicians. Instead, almost two-thirds of respondents (64.5% and 62.9% of the relevant groups) believe that only pharmaceutical specialists can be members of the SRPhO, and 25.4% of pharmacists and 21.3% of pharmacy technicians are willing to become its members voluntarily.

Thus, found the similarities of both groups of PhS regarding their familiarity with the basic principles of self-regulation of individual markets, their attitude to the possibility and binding nature of SRPhA, membership in the SRPhO and attitude to this membership. At the same time, the survey showed their insufficient understanding of the essence and necessity of SRPhA implementation. Given the development of SRPhA in well-developed countries and it's nurturing at the legislative level of Ukraine, there is a need to promote the idea of SRPhA among PhS and contact audiences, which are endowed with control functions, and those who do not have such functions.

Електронна адреса для листування з авторами: hromovyk@gmail.com

(Громовик Б. П.)